St. 174 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) Trstu, v torek 24. julija 1923. Posamezna številka 20 cent. Letnik XLVIII

EDINOST

Izhaja, izvzemši pondeljek, [illegible] zjutraj. Uredništvo: ulica sv. [illegible] Asiškega št. 20, I. nadstropje. [illegible] naj se pošiljajo ured[illegible] pisma se ne sprejemajo, [illegible] ne vračajo. Izd[illegible] ured[illegible] Anton Gerbec. — [illegible] tiskarna Edinost. [illegible] Naročnina znaša za mesec L. [illegible], [illegible] L. 19.50, pol leta [illegible] in celo leto L. 60.—. Za inozemstvo mesečno 4 lir. več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

[illegible]LJANA – Jugoslavija

Prednostni glasovi

(Voti di preferenza)

Po premenjenem volilnem redu, ki ga je poslaniška zbornica že odobrila in ga senat gotovo tudi kmalu odobri, odpadejo sicer takozvani dodatni glasovi (voti di aggiunta), s katerimi je mogel volilec, ki je glasoval za eno stranko (z odprto, nepopolno listo), podpirati tudi drugo stranko, ostanejo pa takozvani prednostni glasovi (voti di preferenza) in sicer bo volilec razpolagal s tremi takšnimi glasovi. Če ne bi bilo teh prednostnih glasov, bi kandidati ene liste prihajali na vrsto po tistem redu, v katerem bi bili predlagani: če bi na listo odpadel samo en mandat, bi ga dobil prvi, če bi odpadla nanjo dva, bi dobila mandata prvi in drugi, če bi odpadli na listo trije mandati, bi jih dobili prvi, drugi in tretji kandidat. S prednostnimi glasovi pa imajo volilci možnost, da to, navadno le po kakem ožjem volilnem odboru določeno razvrstitev premenijo, napisavši na svoje glasovnice imena, drugo pod drugo, a kvečjemu tri, tistih kandidatov svoje liste, katere bi izmed teh oni, volilci, hoteli videti izvoljene kot prvega, oziroma drugega ali tretjega, ne glede na to, kateri so bili predlagani v listi na prvem, drugem ali tretjem mestu.

Po novem volilnem redu bo glasovnica državna (scheda di stato), jo dobi volilec šele pred samim glasovanjem iz rok predsednika volilne komisije in jo bo moral on sam izpolniti v kabini. Prvič bo moral zaznamovati izmed raznih na glasovnici uradno natisnjenih znakov tistega, ki je znak njegove stranke, in drugič zapisati imena ali vsaj številke tistih treh kandidatov iste stranke, katerim daje prednost, bodisi istim, ki jih je že predlagal volilni odbor, ali pa drugim kandidatom **iste** kandidatne liste.

Proti vsej tej napravi in posebno tudi proti načinu, ki je zanjo sprejet v načrtu volilne reforme, so se oglasili v poslanski zbornici z zelo tehtnimi razlogi razni govorniki. Smatral sem za svojo dolžnost, da se jim pridružim tudi jaz, ter sem zato izjavil na seji 21. t. m. približno naslednje (po stenografskem zapisniku):

«Naj mi zbornica dovoli, da ji v imenu svojih volilcev, da, v imenu vsega slovanskega prebivalstva Julijske Krajine, povem, da se nismo nikakor strinjali s sistemom takozvanih prednosti, sistemom notranjega boja med kandidati iste liste, ki gotovo ne odgovarja dostojanstvu svečanega čina, kateri so volitve. Omejim se pa na to, da povdarim tiste točke, ki se mi zdijo bolj bistvene».

«Predvsem mora volilna pravica biti **enaka**. Če se za vršenje te pravice zahteva znanje branja in pisanja, potem volilna pravica ni več enaka. S tem, da se uvedejo prednostni glasovi, ki naj se oddajajo na način, ki zahteva prav to, da volilec ne bodi analfabet, se jemlje enakost volilne pravice.

Povrhu — kar je že povdaril poslanec Chiesa in na čemer je treba z vso resnostjo vztrajati, preneha **tajnost** glasovanja, ker bo razlika med volilcem, ki se bo mudil v kabini, da zapiše tiste dva ali tri prednostne glasove, in drugimi, ki pridejo takoj ven iz kabine. Znamo, da se pri volitvah — ne govorim o naših krajih, da ne bi izzval medklicev z desnice —, semtertja pojavljajo nasilja, pritiski, terorizem itd. Volilci morajo biti zavarovani proti temu, kolikor je mogoče, in imeti zato gotovost, da se po nobenem indicu (znaku) ne odkrije, kako so glasovali.

Na tretjem mestu ne vem, ali se je komisija bavila s tem, da bi proučila, **koliko zamore trajati glasovanje** v sekciji z mnogimi volilci po tem sistemu. Kjer bodo močne manjšine, kjer bo večinske stranke zares samo četrtina volilcev, (op. ur., kar zanjo zadostuje, da pridobi dve tretjini mandatov, to je vse na njeno listo odpadajoče mandate, s čimer tudi zanjo odpadejo vse težave s prednostmi), potem prosim, razmišljajte, koliko bo trajalo glasovanje, koliko časa se porabi, da lahko vsak volilec napiše prednostne glasove. Povrhu je še podana možnost obstrukcije s strani volilcev, ki se bodo, ne da bi niti zapisavali prednostnih glasov, mudili v kabini s pretvezo, da jih zapisujejo, tako da mnogih drugih voljnih glasovati niti ne pride do tega».

«To so čisto tehnični razlogi, ki nimajo nič opraviti s političnim, niti z moralnim vprašanjem. Povdaril sem jih. Zbornica odloči, kakor bo hotela, ali povdaril sem jih zategadelj, ker sem se po svoji vesti čutil dolžnega, povdariti jih v interesu svojih volilcev».

Kakor je znano, se je večina zbornice odločila za ohranitev prednostnih glasov, s čimer je vladajoči stranki podano novo orožje, da zanese med opozicijske stranke zmešnjavo in da vpliva celo na izvolitev njej več ali manj pogodnih nasprotnikov.

Dr. Josip Wilfan.

Italija

Zbornica je odobrila vse člene zakonskega načrta za volilno preosnovo ter zaključila zasedanje

RIM, 22. Takoj po otvoritvi seje je zbornica nadaljevala razpravo o posameznih členih zakonskega načrta za volilno preosnovo. Glede točke 57, ki določa, da volilec lahko odda 3 prednostne (preferenčne) glasove, so bile stranke levice sploh proti ohranitvi prednostnih glasov; ravno tako posl. Wilfan. Popolari so predlagali, naj se število prednostnih glasov skrči od 3 na 2. Obveljal je predlog komisije, da ostane člen 57 neizpremenjen. Nadalje je bil odobren člen 71, ki določa, da morajo biti predložene (volilne liste najmanj po 1000 in ne več kakor po 1500 volilcih. Predlog posl. Wilfana, naj bi se tujerodnim manjšinam dovolilo, da smejo postaviti svoje kandidate tudi samo v enem volilnem okrožju, je zbornica zavrnila. Kar se tiče kvoruma, je ostalo določilo, da se v slučaju, da ne bi nobena lista dosegla 25% veljavnih glasov v državnem volilnem okrožju, število poslancev razdeli med liste po sorazmernem sistemu. Zbornica je odobrila zakonski načrt z 223 proti 123 glasovom. Nato se je oglasil k besedi Mussolini ter predlagal počitnice za zbornico, češ poslanci lahko počivajo, vlada pa ne sme; nakar se je zahvalil predsedniku zbornice posl. De Nicola za trud. Zbornica je viharno pozdravljala posl. De Nicola.

Prestolonaslednik v Puli

PULA, 22. Včeraj je prispel semkaj na jahti «Jela» prestolonaslednik princ Humbert v privatni formi. Ta vest se je bliskoma razširila po mestu in prebivalstvo je priredilo princu burne manifestacije.

Jugoslavija

Uradniški zakon sprejet — Opozicija zapustila zakonodajni odbor

BELGRAD, 22. Na včerajšnji seji zakonodajnega odbora je predsednik naznanil, da se je desetčlanska sekcija za razpravo o zakonu o sodnikih konstituirala. V njej se nahajajo od opozicije dr. Grisogono (dem.), dr. Hohnjec (SLS), dr. Behmen (musl.) in Joca Jovanović (zem.). Nato se je nadaljevala razprava o 11 poglavju uradniškega zakona, ki govori o prehodnih naredbah. Posl. dr. Popović (dem.) je zahteval, da se z revizijo ukinjenja mesta v državni službi ne smejo popolniti v roku treh let od dneva izvršene redukcije. Posl. Gjorgjević (dem.) je predlagal, naj se plače nastavljencem s fakultetno naobrazbo povečajo in prično stalni uradniki s fakultetsko izobrazbo z 8. skupino prve kategorije in da dobe 75.50, oziroma 25 odstotkov. Posl. Simonović (rad.) je predlagal, naj se v člen 239., ki govori o upokojencih, vstavi dostavek, po katerem ostanejo oni uradniki, ki so bili penzijonirani pred novim zakonom, še dalje z istimi plačami in draginjskimi dokladami. Pa tudi osebe, ki bodo vpokojene naknadno v roku treh let po uveljavljenju novega zakona, naj dobe pokojnino po starem zakonu. Predlog je izzval pri opoziciji veliko ogorčenje.

Še predno se je začela seja zakonodajnega odbora so imeli radikalni člani zakonodajnega odbora sejo, na kateri so razpravljali o ultimativnih predlogih demokratov. Po konferenci je zaprosil minister Trifković poslanca Davidovića, naj se sestane ožji demokratski odbor, ki bo konferiral z radikali o teh vprašanjih. Nato so se sestali z radikalne strani Pašić, Laza Marković, Niko Perić, Marko Trifković, Niša Trifunović in Marko Gjuričić, z demokratske strani pa posl. Reisner, Davidović, Kumanudi in Popović. Ker je razgovor trajal dalj časa, je bila seja zakonodajnega odbora prekinjena. Do sporazuma ni prišlo, ker radikalci niso hoteli pristati na demokratske predloge niti v vprašanju penzij, niti glede stalnosti uradnikov, niti glede plač. Vsled tega so bili razgovori prekinjeni.

Demokrati so na svoji popoldanski seji v klubu sklenili, da zapuste zakonodajni odbor.

Popoldanska seja plenuma zakonodajnega odbora se je pričela ob 20. Prvi je govoril demokrat Popović, ki je zahteval, da se ne razpravlja o predlogih, ki jih je stavil radikalni poslanec Simonović. Predsednik Gjuričić je ta predlog zavrnil.

Nato je dobil besedo Ljuba Davidović, ki je podal v imenu demokratskega kluba nastopno izjavo: «Ta zakonski projekt, kakor tudi vsi ostali zakoni, ima svojo dobro in slabo stran. Slaba stran je v tem, ker nam ni uspelo, da zakonski načrt popravimo in zboljšamo. Dobra stran zakona pa je imela malo sreče in je bila uničena s prehodnimi naredbami, tako da je postal uradniški zakon zelo slab zakon. Ni nam uspelo, da popravimo odredbe o plačah. Prehodne naredbe razveljavljajo za tri leta popolnoma stalnost uradnikov. To znači padec od dobrega na slabo. Upokojevanje uradnikov se bo po tem zakonu vršilo na nepravičen način. Zato tega zakona ne moremo odobravati. Upokojenci so doslej živeli v zelo težavnih razmerah. Z novim zakonom pa jim ni nič pomagano. Ta zakon je usoden za njihovo eksistenco». Govoreč o redukciji uradništva omenja Davidović, da se bo izvršila po vsej priliki na ta način, kakor se najmanj želi, ker se bo, kakor se bojimo, izvršila enostransko. Davidović je zaključil svoj govor: «To so razlogi, radi katerih mi kot opozicija ne moremo sprejeti odgovornosti, da se zakon v tej obliki sprejme. Ta zakon je škodljiv in ne koristen. Radi tega na njem ne moremo sodelovati. Prepuščamo vladi in njeni večini, da nosi odgovornost za svoje delo. Ona naj nosi posledice, ki bodo izvirale iz tega zakona!»

Nato je govoril posl. Sušnik, ki je v imenu svoje stranke nastopal v istem smislu kot demokrati.

Po njegovem govoru so demokrati in SLS zapustili dvorano. Zemljoradniki in muslimani seji sploh niso več prisostvovali. Po njihovem odhodu je govoril minister Marko Trifković, ki je skušal utemeljiti, zakaj ni mogel sprejeti demokratskih predlogov.

Po kratkem odmoru je poročevalec dr. Kojić čital člen za členom, ki so bili sprejeti z izpremembami, ki jih je pojasnil minister. Tako je bilo tudi zadnje poglavje uradniškega zakona sprejeto. Nato se je vršilo poimensko glasovanje o zakonu v celoti. Za zakon je glasovalo 23 poslancev, radikali in džemijetovci. Opozicije ni bilo. Zakon pride sedaj v obliki resolucije na dnevni red narodne skupščine najbrž že v torek.

Kaj bo z Radićem?

BELGRAD, 22. Razprava o poročilu imunitetnega odbora glede izročitve posl. Stjepana Radića in glavnega odbora njegove stranke, ki so podpisali volilni proglas, se bo vršila v torek. Radić bo aretiran takoj, čim bo sprejet predlog imunitetnega odbora, kar se pričakuje za torek.

ZAGREB, 20. Zagrebška policija je izdala naredbo, s katero zabranjuje dajati novinarjem kakršnekoli informacije glede ukrepov proti Radiću. Ta se nahaja po privatnih informacijah na svojem posestvu.

Preiskava, ki jo vodi v Zagrebu pomočnik ministra notranjih zadev, je spravila na dan dokumente, ki silno kompromitirajo nekatere ugledne člane nacijonalističnega društva «Hanao».

Minister Marković odklanja izvolitev v Jadransko banko

BELGRAD, 22. «Tribuna» prinaša izjavo ministra pravde Markovića, da odklanja izvolitev v upravni odbor Jadranske banke v Trstu. Pričakuje se, da bo storil isto tudi dr. Marinković.

Po sprejetju vojaškega zakona — Poročilo vojnega ministra kralju

BELGRAD, 22. Minister vojne in mornarice je takoj po sprejetju zakona o ustrojstvu vojske in mornarice od strani narodne skupščine poslal Nj. Vel. kralju Aleksandru daljše brzojavno poročilo na Bled. Poročilo se glasi:

Naznanjajoč Vašemu Veličanstvu, da je danes narodna skupščina definitivno sprejela zakonski predlog o ustrojstvu vojske in mornarice, si dovoljujem izraziti Vašemu Veličanstvu v imenu celokupne vojske in mornarice našo najglobokejšo zahvalo za Vaše prizadevanje, da se je ustvaril ta zakon. Vaše Veličanstvo je storilo s svoje strani največ, da smo dobili ta dobri zakon, s katerim ni le podana prava podlaga za uspešni razvoj in ojačenje naše vojne sile, ampak se tudi izboljša gmotni položaj častnikov in podčastnikov. Vsa vojaška sila je srečna, da gre v prvi vrsti največja zasluga za ta zakon Vašemu Veličanstvu, potem kraljevski vladi in narodni skupščini.

Zahvaljujoč se Vašemu Veličanstvu za veliko vnemo in prizadevanje, ki ste je tudi o tej priliki izkazali vojski in mornarici, Vas prosim, da ste uverjeni o naši neomahljivi veri in vdanosti in da blagovolite sprejeti naš pozdrav z dragim nam vzklikom: «Živel naš vzvišeni vrhovni poveljnik Nj. Vel. kralj Aleksander I.»

Kraljeva zahvala

BLED, 22. Kralj Aleksander I. je odgovoril na brzojavko ministra vojne in mornarice generala Pešića tako-le:

«Z zadovoljstvom sem prejel poročilo, da je v narodni skupščini definitivno sprejet zakon o ustrojstvu vojske in mornarice. Ob tej priliki izrekam Vam najtoplejšo zahvalo in priznanje na dosedanjem Vašem trudu in naporu, da so ustvarjeni temelji za razvoj naše vojske in da je doseženo izboljšanje gmotnega stanja oficirjev in podoficirjev, kar mi je bilo toliko pri srcu. S tem zakonom ni udarjen samo gotov temelj naši vojski, temveč je dana naši domovini najmočnejša garancija za mir, katerega imamo čuvati».

Čehoslovaška

Za posredovanje Čehoslovaške med Italijo in Jugoslavijo?

PRAGA, 22. Predsednik dr. Masaryk je v daljši avdijenci sprejel Kamila Castiglione. «Tribuna» pripominja k tej avdijenci, da ima vrlo političen značaj. Avdijenca italijanskega finančnika je pomembna, ker je Castiglione za časa predsednika vlade Tusarja na konferenci v Portorose l. 1920. s svojim vplivom pripomogel k vzpostavitvi prijateljskih odnošajev med Italijo in čehoslovaško republiko. List dalje veli, da je Mussoliniju mnogo ležeče na tem, da uspe misija Castigliona. Videti je, da skuša Castiglione v Pragi sondirati teren za posredovanje Čehoslovaške v sporu med Italijo in Jugoslavijo radi Reke.

Francija

Angleški odgovor radi odškodnin v Parizu

PARIZ, 23. Včeraj je bil izročen na Quai d'Orsayu angleški odgovor na zadnjo nemško noto. Poincaré bo najprej ta odgovor proučil ter bo nato stopil v stik z belgijsko vlado.

Drugače se pa na zunanjem ministrstvu varuje najstrožja tajnost o vsebini angleškega odgovora. Popoldne se je Poincaré dolgo razgovarjal z namestnikom angleškega poslanika v Parizu. Diplomatični urednik agencije Havas poroča, da je Poincaré že sinoči izrekel svoje mnenje o angleškem dokumentu belgijskim zaveznikom, s katerimi se bo sestavil tudi skupen odgovor.

Nemčija

Nemčija ne bo opustila pasivne rezistence

LONDON, 23. V angleških uradnih krogih se zatrjuje, da je Nemčija dala razumeti zunanjemu uradu, da ne bi mogla nobena nemška vlada opustiti pasivne rezistence v zasedenem ozemlju brez gotovih določenih garancij. Pač pa je Nemčija pripravljena na pogajanja za določitev formule za poravnavo. Francozi bi lahko tudi polagoma v več presledkih zapustili ruhrsko kotlino, zakar bi Nemčija dala primerne garancije za izpolnitev svojih obvez. Francija bi morala tudi vzpostaviti na zasedenem ozemlju civilno upravo in dovoliti, da bi se izgnani nemški državljani povrnili na svoje domove.

Demonstracije proti draginji v Breslavi

BERLIN, 23. Wolfova agencija poroča, da so se včeraj vršile v Breslavu velike demonstracije proti draginji. Več trgovin z jestvinami je bilo oplenjenih. Policija je bila prisiljena rabiti orožje in je bilo pri spopadih več demonstrantov ubitih. Prefekt je proglasil obsedno stanje v vsem okraju. Pokrajinski oddelek splošne delavske zveze je ponudil policiji svojo pomoč za vzdrževanje reda.

Strogo izvrševanje blokade zasedenega ozemlja

BERLIN, 23. Iz zasedenega ozemlja prihajajo poročila, da se izvršuje blokada z največjo strogostjo. Pribiti so bili proglasi, da se bo streljalo na vsakogar, ki bi hotel prekoračiti mejo. Pomanjkanje živil je že zelo občutno, večina trgovin je odprta le nekaj ur na dan, druge pa so sploh prenehale poslovati. Po železnicah se prevažajo živila le za zasedbene čete, ki kupujejo za visoke cene tudi potrebščine, ki so določene za civilno prebivalstvo.

Hardenov morilec prijet

DUNAJ, 23. Policija je pred nekaj tedni aretirala sumljivo osebo, ki se je izdala za nekega Horsta. Nadaljnja poizvedovanja so pa dognala, da gre za nemškega nacijonalista in bivšega poročnika Ankermanna, ki je v minolem letu napadel v Berlinu Maksa Hardena ter ga smrtnonevarno ranil. Ankermann je bil tudi že obsojen v kontumaciji in je nemška vlada zahtevala njega izročitev. Na Dunaju je posečal pod izmišljenim imenom nacionalistične kroge ter se ga je večkrat videlo v družbi bivših avstro-ogrskih častnikov.

Nemčija kupuje v Rusiji žito

BERLIN, 23. Nemški urad za razdelitev žita je sklenil s trgovsko delegacijo sovjetske ruske republike v Nemčiji pogodbo, glasom katere bo Rusija do 30. novembra t. l. dobavila Nemčiji 20 miljonov pudov žita. Nemčija bo za to žito nakazala Rusiji predujme, ki jih bo ta-le uporabila za nakup nemških industrijskih proizvodov.

Francozi proti dobavljanju nemškega premoga Italiji

BERLIN, 23. «Vossische Zeitung» poroča iz Essena, da se Francozi protivijo nadaljnemu dobavljanju premoga iz Porurja Italiji. Vendar bo menda italijanski zastopnik premagal vse težkoče. Francozi so tudi zaplenili premog, ki je bil določen za angleško zasedbeno cono.

Francozi pretrgali železniško zvezo Frankfurt - Hamburg

BERLIN, 23. Wolfovi agenciji poročajo, da so Francozi pretrgali železniško progo Frankfurt - Hamburg. Francoska oblastva so tudi odredila, da se mora takoj izprazniti veliki hotel «Handelshof» v Essenu in sedež sodišča v Bochumu. Oprava teh dveh poslopij pa se mora pustiti na mestu.

S kolesom po zraku

DAYTON, 22. Inženir W. E. Gerhardt je izumil letalo, ki ga bo človek lahko gnal sam naprej, tako približno kakor žene kolo. Gerhardt je že napravil več poizkusov; preletel je dosedaj kakih 7 m. Slični poizkusi se bodo vršili v Franciji.

Poglavar mehikanskih upornikov umorjen

NEW - YORK, 22. Iz El Paso, ki leži na mehikanski meji, prihaja vest, da je bil poglavar upornikov Francesco Villa umorjen v petek zjutraj v svojem lastnem domu. Zdi se, da ga je ustrelil med prepirom njegov lastni tajnik Trillo. Med pristaši teh dveh mož se je vnela prava bitka, katere se je udeležilo okoli 800 mož; izgube so znašale preko 100 bojevnikov. Nekaj minut pozneje kakor je Trillo umoril Villo, je padel sam pod nožem nasprotnikov. (Kakor je znano, je bil Villa eden izmed najhrabrejših vojakov, ki jih je rodila Mehika; a poleg tega tudi ropar. Leta 1913 je zasedel mesto Tampico, pozneje tudi Iuarez; leta 1915 se je proglasil za predsednika republike. Od leta 1920 dalje je živel popolnoma mirno v svojem rojstnem kraju).

DNEVNE VESTI

Zaključek zasedanja poslanske zbornice. V nedeljski številki smo poročali o interpelaciji poslanca Wilfana glede naših jezikovnih pravic. Z nepričakovano hitrim zaključkom razprave o volilni reformi in s tem tudi poletnega zborovanja poslanske zbornice je bila posl. Wilfanu vzeta možnost, da bi razvil interpelacijo glede vladne politike proti kulturnim in jezikovnim pravicam našega naroda. Klic po pravici se radi tega ne sme zatreti in bo moral najti druge tribune.

Sprememba političnih okrožij na Goriškem. Uradni list «Gazzetta ufficiale» št. 170 z dne 20. julija 1923. prinaša kr. odlok z dne 5. julija 1923. št. 1489 kateri določa: **Čl. 1.** Odpravljeno je okrožje Tolmin. Ozemlje sodnega okraja Bovec in nekdanjega sodnega okraja Kobarid je dodeljeno k okrožju Čedad. Ozemlje nekdanjega sodnega okraja Tolmin je dodeljeno k okrožju Gorica. **Čl. 2.** Ustanovljeno je okrožje Idrija z ozemljem sodnega okraja Idrija. **Čl. 3.** Ozemlje sodnega okraja Červinjan preide od okrožja Gradiška k prvemu okrožju Furlanske pokrajine. **Čl. 4.** Ta odlok stopi v veljavo na dan, ko bo objavljen v uradnem listu «Gazzetta ufficiale». (Sledi običajna formula glede registracije odloka).

Med splošno delavsko zvezo in fašistovskimi sindikati. V zadnjem času se je začelo zopet mnogo govoriti o sodelovanju med socialistično splošno delavsko zvezo in fašistovskimi sindikati. Kakor znano, se je o tem sodelovanju mnogo razpravljalo že lansko leto, a do njega bi bilo imelo priti tedaj s posredovanjem Gabrijela D'Annunzija. Kmalu pa so ti glasovi popolnoma utihnili. Da so se sedaj zopet pojavili, temu je dal povod govor g. Mussolinija v poslanski zbornici, v katerem je s posebnim povdarkom naglašal, da je fašizmu dobrodošlo vsako sodelovanje, posebno pa sodelovanje delavskega stanu. Socialistični poslanec D'Aragona, ki je obenem eden najvplivnejših članov vodstva Splošne delavske zveze, je podal izjavo, iz katere je bilo razvidno, da so napravile Mussolinijeve besede v zbornici globok vtis na vodilne kroge te nekdaj najmočnejše delavske organizacije. Od tedaj se je začelo vztrajno naglašati, da je Splošna delavska zbornica popolnoma neodvisna organizacija, ki ni vezana na nobeno politično stranko. Uradno glasilo delavske zbornice «Battaglie sindacali» je objavilo članek, v katerem podkrepljuje v tem smislu izjavo poslanca D'Aragone. So znamenja, ki kažejo, da se bo vršila borba povodom volitev novega vodstva Delavske zbornice z gesli za sodelovanje s fašisti in **proti** njemu. Sodelovanju so naklonjeni reformistični socialisti, odločno proti pa so maksimalisti in komunsti, ki bodo postavili, kakor se glasi, pri volitvah novega vodstva skupno listo. Med desničarsko «Giustizia» in maksimalističnim «Avanti» se je vnela huda polemika. Ako promatramo Mussolinijevo ponudbo s tega stališča, moramo priznati, da predstavlja zelo spretno potezo, katere prvi uspeh se kaže ravno v tej polemiki med obema strujama v socialističnem taboru. Mussolini pa je zasledoval s svojo izjavo še drug namen. Ko je naglašal, da je njegova zasluga, da ima na tisoče kovinariev severne Italije zagotovljeno delo in vsakdanji kruh, se je pri tem zavedal, da sestavljajo ravno kovinarji glavno maso članov Splošne delavske zveze. Jasno je torej, da je Mussolini hotel s svojo izjavo vplivati predvsem na delavstvo, ki je še včlanjeno v Splošni delavski zbornici. V fašistovskih vrstah pa se pojavlja silen odpor proti sodelovanju, katero označajo kot novo zvijačo proti fašizmu, ki da so jo zamislili voditelji Splošne delavske zbornice, da se z njo vzdržijo na površju in v ospredju. Fašistovski poslanec Farinacci je objavil v «Giornale d'Italia» članek, v katerem naglaša, da bo sodelovanje mogoče le tedaj, ako se Splošna delavska zbornica zadobro odreče načelu razredne borbe in sprejme načelo sodelovanja med socialnimi sloji, na katerem sloni fašistovski sindikalizem. Po vsem se torej vidi, da bi fašizem sprejel le tako sodelovanje Splošne delavske zbornice, vsled katerega bi ta organizacija prenehala obstojati, kajti čim bi odnehala od razredne borbe, bi se že s tem samim avtomatično prelevila v fašistovsko sindikalistično zvezo. Kakor se vidi, vedo fašisti dobro, kaj delajo, tudi na sindikalističnem polju.

Ravnovesje. Pod tem naslovom je priobčil Nemec Ludovik Börnes v francoski publikaciji «Balance» nekaj misli o francosko-nemških odnošajih. «Stari in zreli možje obeh dežel naj bi si prizadevali, da bi mlado generacijo Francije z medsebojnim spoštovnajem in prijateljstvom spojili z mlado generacijo Nemčije. Kako lep bi bil tisti dan, ko bi Francozi in Nemci na bojiščih, kjer so se njihovi očetje medsebojno davili, združeno poklekniti in v medsebojnem objemu opravili svojo molitev na skupnih grobovih. Neminljivo prijateljstvo in večni mir med narodi: ali so to res le sanje? Ne! Sovraštvo in vojna sta sanje, iz katerih se moramo zbuditi! Koliko gorja je ljubezen do domovine že povzročila človeštvu! Koliko je že ta lažna čednost nadkriljevala v besnosti druge strasti?! **Ali je sebičnost kake dežele manjša pregreha, nego je sebičnost posameznega človeka? Mari pravičnost ni več čednost, čim se izvaja proti drugemu narodu?!**» To poslednje vprašanje podčrtujemo mi posebno in ga naslovljamo na vse tiste, ki rodu našemu krojijo sedaj usodo in naj bi mu bili — pravični!! Prav ima Boernes: pravičnost je čednost, nepravičnost je pa greh, pa naj se izzvaja pod katerokoli — pretvezo. Sebičnost je krivica, pa naj jo zagreša poedini človek ali pa narodna skupnost!

Smola gospoda Tolomeia. Čujte! Čujte! Tudi gospod senator Tolomei, ki smo ga smatrali doslej za največjega in najglasnejšega glasnika politike iztrebljevanja narodnih manjšin: tudi g. Tolomei ne sega dovolj daleč s svojim programom za raznorodovanje nemške manjšine na južnem Tirolskem! Neko fašistovsko glasilo v Tridentu meni namreč, da ta program še ni popoln. Zakaj? Ker ne odgovarja samoljubju mesta Tridenta. To mesto da je zgodovinska predstraža v boju za poitalijančevanje. Po programu Tolomeia bi pa ostal pretežno nemški Bocen središče južnega Tirolskega. To vendar ne gre, nikakor ne gre, in župan tridentinski je z vso pravico protestiral proti temu, da bi se mestu Bocnu dala taka prednost pred Tridentom. Trident se čuti užaljenega, ker iz izvajanj senatorja Tolomeia ni dovolj jasno razvidno, da bo Trident duševno, politično in gospodarsko sre-

dišče južnega Tirola. Zato da mora poskrbeti vlada... Tridentinci si mislijo menda: kaj koristi poitalijančevanje, če mu pa nismo mi središče in žarišče! Kdo naj se spozna tu? Južnotirolski Nemci kričijo, da gre Tolomei-ev program za popolnim iztrebljenjem nemške manjšine; italijanski razgreti nacionalisti mu očitajo, da zapostavlja njih dragoceni Trident kot edino poklicano središče za poitalijančevanje, pametni in izprevidni Italijani pa menijo, da pomeni Tolomei-ev program veliko neprevidnost. Ubogi Tolomei! Namesto pohvale in hvaležnosti žanje očitanja. Ima mož posebno smolo!

Najvažnejši športni dogodki preteklega tedna. Francija beleži v svojem srcu, Parizu, dva športna dogodka svetovnega pomena. V nedeljo se je zaključila v Parizu velika kolesarska dirka krog in krog Francije. To dirko je poleg francoskega strokovnega in političnega časopisja spremljala s posebno pažnjo italijanska javnost, ker je kot prvič v tej klasični francoski dirki dosegel Italijan znamenit uspeh. Nekaj časa se je zdelo, da bo Italijan Bottecchia končal dirko sploh kot prvi zmagovalec. Pri koncu klasifikacije je zavzel drugo mesto za Francozom Pelissierom, kar je na vsak način lep uspeh. Italijansko časopisje pozdravlja sijajno afirmacijo rojaka z navdušenjem. — V soboto pa je začela v Parizu mednarodna telovadna tekma, katero je organizirala francoska telovadna in športna zveza. Evo, kaj poroča rimska «Stefani» o sobotnem nastopu telovadcev: «Petnajst tisoč telovadcev je pričelo tekmo tekom dopoldneva, a drugih 10 tisoč se je merilo popoldne. Od inozemskih (nefrancoskih) telovadnih društev so napravila velik vtis društva Italije, Belgije, Čehoslovaške in Jugoslavije, ki so prednašala čudovite vaje. Ljudstvo je sprejelo telovadce zelo toplo. Jutri (t. j. v nedeljo) se bodo telovadci združili v sprevod ter se bodo podali od Tuilerij na grob neznanega vojaka.». Poleg sijaja, s katerim obdaja žarišče sveta, Pariz, številne telovadce vseh narodov, poleg dejstva, da se uradne agencije bavijo s telovadno tekmo kot velevažnim dogodkom, je predvsem razveseljiva okolnost, da se v bratski tekmi in v bratskem poklonu pred neznanim vojakom združijo zastopniki raznih narodov, med katerimi so doma gotovo razna nesoglasja in politični spori. Ali se ne kaže tu mogoče v prvih orisih velika, človeška naloga, ki jo bo šport lahko še kdaj rešil? — V Italiji se je v nedeljo zaključila tekma za državno prvenstvo v nogometu, katera se je odigrala med nebrojnimi udruženji v zadnjih mesecih. Merila sta se v Rimu genovski klub «Genoa», prvak za severno Italijo, in rimski klub «Lazio», prvak za južno Italijo. Zmagal je «Genoa» z 2:0 in tako dosegel prvenstvo za Italijo.

Važen glas o tekmi v oboroževanju, ki ne pomenja nič dobrega. V angleški zgornji zbornici je pri razpravi o oboroževanju lord Grey priznal, da je morala angleška vlada pomnožiti zračno floto, ker je Anglija v posebni nevarnosti. Tekmovanje v oboroževanju v zraku med najmočnejšima velesilama, Anglijo in Francijo, da ne pomeni nič dobrega za bodočnost, temveč nadaljevanje te tekme nosi s seboj nevarnost nove vojne, katera bo hujša nego zadnja. Nova vojna bi pomenila pogin Evrope. — Take so besede vplivnega angleškega državnika. Spominjajo nas močno na opazke in govore, ki smo jih bili navajeni slišati pred 1914, samo z razliko, da je bila tedaj Nemčija tista, ki je bila Angliji nevarna, in da se je blazno tekmovanje v oboroževanju vršilo na morju. Današnja Francija s svojo močjo, s svojim oboroževanjem in s svojim nastopanjem močno spominja na nekdanjo militaristično Nemčijo, in Anglija je ostala Anglija. Če pomislimo še na stoletne vojne, ki so se vodile med Francijo in Anglijo, se ne sme odreči pažnja gotovim oblačkom na evropskem političnem obzorju, ki se kaj lahko spremenijo v nevarne črne oblake polne nevihte.

Upokojencem. Opozarjamo, da se bodo državnim upokojencem izplačevale pokojnine v zakladnem uradu, na trgu Tommaseo, od 25. t. m. dalje, onim južne železnice in vojaščine ter vdovam in sirotam pa od 1. avgusta dalje.

»Počitniška akcija« naproša vse one, ki grejo v Kobarid in Čerkno, da pridejo v četrtek ob 5.30 zjutraj na rocolsko postajo.

Sobotni glasbeni večer naše «Glasbene Matice» je zopet enkrat dokazal, da tvori njena šola in društvo sploh v našem kulturnem življenju važen faktor, ki ga ne bi mogli več pogrešati. Ko smo videli ono lepo število gojencev, ki so nastopili naravnost ambiciozno in z gotovo notranjo prepričanostjo, se nam je čimdalje bolj utrjeval utis o resnem in smotrenem delovanju šole. Težko nam je izreči, kateremu učitelju bi dali prednost. Nastopi so pokazali, da dobivajo vsi gojenci metodičen pouk, tako da so bili vsi vestno pripravljeni.

Iz klavirske šole gosp. Šonca je nastopilo 7 gojencev: Vida Bandeljeva, Katerina Szolikova, Danica Goljevščkova, Ema Gombačeva, Jelica Pertotova, Angela Lampetova in Boris Plesničar. Vsi so s svojim točnim igranjem pokazali lep uspeh stroge šole; iztakniti je treba temperamentno igro Jelice Pertotove, delikatno tehniko Angele Lampetove v interpretaciji Mirkove Bagatele in dobro tehnično izobrazbo Plesničarja in Gombačeve.

Pianist g. Kumar je predstavil občinstvu 8 svojih učencev, med katerimi treba posebno omeniti mnogo obetajočo Vijolico Godinovo, ki je s svojo ognjevito igro ponosno zaključila glasbeni večer. Tudi ostali njegovi učenci, v prvi vrsti Dušan Marčelja in Božena Širokova, a ne daleč za njima malčki kakor Virgilij Golob, Bruna Dornik, Darinka in Danči Černigojevi in Kumarjeva Vukosava so pričali o uzorni glasbeni vzgoji.

Iz klavirske šole so nadalje še nastopili 2 gojenki prof. Mirka, in sicer Viktorija Sperne z neustrašeno, izrazito igro in Bruslova Štefanija z dobro tehniko, 2 gojenki učiteljice Chiurkowe, Vinka in Hinka Nepužlan z lepo odigranim 4-ročnim komadom in 3 gojenci g. Pervanje, Hernik Simonič, Anica Čok in Angelj Škerlj s šesteroročno igro kot rariteto, ki je spravila občinstvo v veselo razpoloženje.

Preidimo k violinistom. Iz dobre šole g. Ivančiča so nastopili kot solisti trije iz prejšnjih nastopov znani nam gojenci: Stanko Malič s fino in nežno interpretacijo Canzonette Čajkovskega, Hubald Vrabec, ki je pri podajanju Napravnikove Ruske pesmi izvabljal iz svojega instrumenta polne in sočne glasove ter Josip Hočevar, ki kaže veliko nadarjenost in vzbuja lepe nade za bodočnost. Kot nov gojenec nas je presenetil s svojim pogumnim nastopom mali Hadrijan Šuman.

Razveseljiv je bil pogled na nastop vijolinskega iz 22 gojencev obstoječega ansambla, ki je pod vodstvom g. Ivančiča složno in hvalevredno prednašal dve Mirkovi skladbi, in sicer dva na podlagi narodnih pesmi izdelana rondo-ja: «Po polju že rož'ce cvetejo» in «O črnem kosu». Občinstvo je sprejelo obe skladbi s prisrčnim odobravanjem.

Od gojencev vijolinske šole g. Misleja so se predstavili v vijolinskem kvartetu: Dragica Kocjančičeva, Janko Martelanc, Vlasta Pertotova in Albin Regent, ki so disciplinirano odigrali Mendelssohnov Andante. Razen tega sta izmed njih posebej in uspešno nastopili Kocjančičeva in Vlasta Pertotova.

Kot dobri in spretni klavirski spremljevalci vijolinistov so se izkazali naslednji gojenci: Jelica Pertotova, Božena Širokova, Štefanija Bruslova, Hubald Vrabec in Stanko Malič (poslednja dva iz Sončeve šole).

Občinstvo je sledilo vsem prednašanjem s pozornostjo in ni nikjer štedilo s zasluženim aplavzom. Le program je bil, kakor doslej vedno pri takih glasbenih večerih, predolg, tako da bi bil povsem primeren za dva večera. V bodoče naj se to upošteva.

«Glasbena Matica» sme z zadoščenjem zreti na moralni uspeh večera in naj hodi dalje po težki a vendar hvaležni poti glasbenega vzgajanja občinstva, ker glasba blaži in plemeniti duhove.

Društvene vesti

S. D. A. Danes ob 19.30 redna odborova seja. — Preds.

Pevsko društvo «Ilirija». Danes skupna vaja. Za ženski zbor ob 20.30, za moški zbor ob 21.

S. U. T. Danes ob 4. popoldne je sestanek naše skupine v navadnih prostorih. Ker je važna zadeva na dnevnem redu, naj se udeležijo sestanka vsi tovariši.

Pevsko društvo «Kolo». Ker je g. pevovodja zadržan, odpadejo ta teden vse vaje. Prihodnja vaja za moški zbor v nedeljo, 29. t. m. v navadnih prostorih. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

Nehvaležen medved. Težak Josip Gregorich, star 70 let, stanujoč v ulici Settefontane 40, se je predsinočnjim zabaval s tem ,da je pital medveda, ki je zaprt v kletki v javnem vrtu, s krušnimi škorjami. Pri tem poslu pa se je kmalu prepričal, da je medved nehvaležna žival. Ko je podajal skozi omrežje škorjo kruha kosmatincu, ga je ta ugriznil v levo roko ter mu odtrgal zadnji člen sredinca. Gregorich se je zatekel na zdravniško postajo, kjer mu je zdravnik kavteriziral in obvezal pohabljeni prst.

Številni slučaji solnčarice. Solnce, ki je preteklo nedeljo pripekalo z julijsko vročino, je zvabilo veliko število meščanov v razna kopališča, kjer so se hladili v morskih valovih ter se solnčili. Marsikateremu kopalcu so postali solnčni žarki usodni. Pripetili so se številni slučaji solnčarice.

Predsinočnjim ob 20. je bil zdravnik rešilne postaje pokican v ulico Gelsi št. 4, kjer se je mladenič Josip Beneton, star 27 let, počutil slabo. Prišedši na lice mesta, je zdravnik ugotovil, da gre za slučaj solnčarice. Benetona so prepeljali v mestno bolnišnico.

— Kmalu potem je bil zdravnik rešilne postaje telefoničnim potom poklican v ulico S. Apollinare št. 2. Dospevši na lice mesta, je zdravnik našel tam 18-letnega mehanika Gerolama Negroni. Mladenič se je ves dan kopal. Ko se je vrnil zvečer domov, se ga je lotil hud glavobol ter se mu je začelo blesti. Zdravnik je dognal, da je mladeniča zadela solnčarica. Negronija so v nevarnem stanju prepeljali v mestno bolnišnico.

Pozneje so se v presledkih zatekle na rešilno postajo še tri osebe, ki so kazale znake solnčarice. Te so: Margareta Moretti, stara 31 let, stanujoča v ulici Stuparich št. 7, Ivan Tostal, star 39 let, stanujoč v ul. XXX Ottobre št. 5 in 21-letni Marcel Bais, stanujoč v ulici Molin a vento št. 7. Vsem trem je zdravnik podal potrebno pomoč.

Z gugalnice je padla. V občinskem rikreatoriju, ki se nahaja v ul. Pallini št. 2, je predvčerajšnjim popoldne padla z gugalnice 14-letna Nives Marcovich, stanujoča v ul. Foscolo št. 26. Deklica je obležala na tleh in se ni mogla zopet dvigniti; tožila je hude bolečine na levi nogi. Prenesli so jo v stanovanje neke njene prijateljice, stanujoče v isti ulici št. 13, kamor je bil telefoničnim potom poklican zdravnik rešilne postaje. Ta je ugotovil, da ima deklica nogo zlomljeno. Podal ji je prvo pomoč, nato so Marcovichevo prepeljali v mestno bolnišnico. Sprejeli so jo v kirurgični oddelek. Okrevala bo v 5 tednih.

Nesrečna kolesarja. Dva mlada kolesarja, 15-letni Herman Pettarin, trgovski vajenec, stanujoč v ulici Tartini 6, in 6-letni Josip Lorlich, kleparski vajenec, stanujoč v ulici Calvola 6, sta pred včerajšnjim popoldne vozila s kolesom po sprehajališču pri Sv. Andreju. Pri nekem ovinku jima je nenadoma zastavil pot avtomobil, ki je drvel s precejšnjo brzino iz nasprotne strani. Predno sta kolesarja utegnila kreniti v stran, ju je avtomobil podrl na tla. K sreči je šofer v zadnjem hipu zaprl zavore in tako preprečil, da trčenje ni bilo posebno silno. Kolesarja sta pri padcu zadobila številne praske in poškodbe, Pettarin po hrbtu, Lorlich po levi rami. Oba sta dobila prvo pomoč na rešilni postaji.

Žrtev nerodnega kolesarja. Na vogalu ulic Carpison in Molin grande je pred včerajšnjim zjutraj neroden kolesar, ki je drvel z naglico navzdol po poslednji ulici, podrl na tla 79-letno Ano Karis, stanujočo v ulici Toricelli 2. Kolesar jo je nato naglo odkuril, med tem ko je uboga starka obležala nezavestna. Zdravnik rešilne postaje, ki je bil telefonično poklican na lice mesta, je ugotovil, da si je starka pretresla možgane, poleg tega je imela več poškodb po glavi. Prepeljali so jo v mestno bolnišnico.

Odnevi poneverjenja na škodo banke «Società Italiana di Credito Commerciale» - Dve novi aretaciji. Svoječasno smo poročali o poneverjenju, ki ga je zakrivil knjigovodja Alojzij Marcolin na škodo banke «Soc. It. di Credito Comm.» Kakor znano, je bil slepar aretiran v Genovi skupno s svojim prijateljem Silovichem. Predvčerajšnjim je tukajšnje policijsko oblastvo dalo aretirati dva druga sokrivca Marcolinova. To sta: Fran Guadi, star 25 let, stanujoč v ulici dell'Olmo št. 20 in Bruno Micol, star 26 let, stanujoč v ulici Guardia št. 27. Ta dva sta obtožena, da sta prejemala polovico onih svot, ki sta jih iztirjala za Marcolinijev račun.

Avtomobil ga je podrl. Preteklo nedeljo popoldne se je v ulici S. Giacomo in Monte igrala gruča otrok, med katerimi se je nahajal tudi 12-letni Anton Gropajc, stanujoč pri Sv. M. Magdaleni zgornji št. 404. V močnem šumu, ki so ga povzročala razna vozila, deček ni slišal svarilnega trobljenja avtomobila. Ta je dečka s silo podrl na tla. Šofer je takoj ustavil avtomobil, posadil vanj dečka ter ga prepeljal v mestno bolnišnico. Tam je zdravnik dognal, da ima deček, poleg drugih neznatnih prask po telesu, tudi pretresene možgane. Sprejeli so ga v kirurgični oddelek.

Bolna glava. Trgovski agent Nino Formagio, star 32 let, doma iz Milana, je pred sinočnjim v ulici Madonnina začel kazati znake duševne abnormalnosti. Prijatelji, ki so ga spremljali, so ga skušali pomiriti, a mož se je še več razburil; začel je vsem nevarno groziti ter razgrajati. Prijatelji, katerim so pomagali tudi nekateri vojaki, so besneža zgrabili ter ga držali, dokler ni prišel na lice mesta zdravnik rešilne postaje z dvema postrežnikoma. Ti so zvezali norca s pasi ter ga nato z avtomobilom prepeljali v opazovalnico.

Iz tržaške pokrajine

Matenja vas. (Izjava). Z ozirom na notico «Jutra» z dne 20. t. m., št. 168 glede požara v Matenji vasi izjavljamo podpisani:

1) Po dosedanji natančni preiskavi je popolnoma izključeno, da bi vas zažgali fašisti.

2) Res je pa, da so prihitevši Italijani ramo ob rami z domačim prebivalstvom gasili požar ter reševali iz ognja, kar se je rešiti dalo.

3) Še na dan požara se je sestavil pod predsedstvom g. komisarja Ronchi-ja pomožni odbor za pogorelce, kateri deluje z vso požrtovalnostjo.

4) Isti dan je imel pomožni odbor za ponesrečence ob Etni sejo, na kateri je sklenil podeliti tri četrtine nabranega denarja, to je 5600 L (pettisočšeststo lir) za pogorelce v Matenji vasi. Imenovano svoto je g. podprefekt Guglielmo že ob svoji navzočnosti pri požaru ob 3. uri zjutraj obljubil in naslednji dan je bil del te svote razdeljen najpotrebnejšim pogorelcem po gg. komisarjih Miglioretti-ju in Ronchi-ju, ki si posebno prizadevata za nadaljno pomožno akcijo, za katero izražamo v imenu pogorelcev iskreno zahvalo.

Matenja vas, 21. julija 1923.

Gregorc Srečko, kurat pri Sv. Ivanu; Alojz Durjava, župan slavinski; Franc Dekleva iz Slavine, Luka Gorup in Milan Žniderščič iz Matenje vasi.

Vesti z Goriškega

Gosp. dr. Rado Sfiligoj, zdravnik v Gorici, ki je bil nekaj časa bolan, je spet okreval in je začel spet redno ordinirati.

Gospodarstvo

Špekulacije na borzi v Berlinu. Gospodarska kriza v Nemčiji. Neprestano padanje nemške valute nudi raznim borznim špekulantom krasno priliko za njihovo neravno moralno in za nemški narod koristno delo. Sicer je to delo zelo enostavno: Špekulant mora gledati, da proda čim večjo množino mark in si tako nabavi tujih deviz. Oni, ki ima sam denar, dela z lastnim denarjem, drugi si ga pa izposojujejo ter plačujejo za to neverjetne obresti, da celo 10, 15, 20% na mesec. Kaj za to! Saj hitrost, s katero pada marka, pripomore špekulantom kljub tem visokim obrestim do lepih dobičkov. Pravijo, da se je to gnezdo špekulantov priselilo z Dunaja, kjer mu je ustaljenje avstrijske krone prečrtalo lepe načrte. Nekateri špekulanti so se baje cinično izrazili, da pojdejo iz Berlina v Pariz, kar pa ni ravno verjetno. — V teku prvih 10 dni je narastel viseči dolg Nemčije za 6 triljonov mark. Vlada in Reichsbanka se trudita, da bi zadržala padanje marke; toda njihovo delo zadene na precej hud odpor pri kapitalistih. Zelo občutno je pomanjkanje papirnatega denarja ravno radi neprestanega padanja marke in to še posebno v zasedenih krajih. Umevno je, da to pomanjkanje zelo ovira trgovske transakcije. Banke in občine si skušajo pomagati s tem, da izdajajo na lastno roko takozvani pomožni denar. V Duisburgu je n. pr. izdal Barmer Bankverein bankovce po 50.000 in 500.000 mark. Za padanjem marke ter podraženjem življenskih potrebščin, ki mu je moralo nujno slediti, so prišle zahteve delavstva po zvišanju plač. V Essenu so podjetniki sporazumno z delavstvom zvišali plače od 21,000 na 24.000 mark na uro (od lir 1.36 na 1.56). Rudarji, ki so prej dobivali 152.000 mark (9.96 lir) dnevno, dobivajo danes 200.000 mark (13 lir).

Borzna poročila.

Tečaji:

Trst, dne 23. julija 1923.

Cosulich	310
Dalmatia	293
Gerolimich	1192
Libera Triestina	412
Lloyd	1415
Lussino	645
Martinolich	141
Oceania	100
Premuda	649
Tripcovich	281
Ampelea	500
Cement Dalmatia	313
Cement Spalato	227

Valuta na tržaškem trgu.

Trst, dne 23. julija 1923.

ogrske krone	0.2250	0.2750
avstrijske krone	0.0320	0.0330
češkoslovaške krone	68.50.—	69.—
dinarji	24.50.—	24.70
leji	11.75.—	12.25
marke	0.0065	0.0080
dolarji	22.90	23.—
francoski franki	136.—	136.50
švicarski franki	406.—	409.—
angleški funti papirnati	105.50	105.75

Mali oglasi

PODURADNIK, zmožen manjših pisarniških del, pošten in zanesljiv, išče službe. Ponudbe pod «Zanesljiv» na upravništvo. 950

URARNA na Goriškem, brez konkurence, se proda. Ponudbe pod «Urar» na upravništvo. 1019

NA PRODAJ V PTUJU velika, trinadstropna hiša z 8 stanovanji. Vsako stanovanje ima 4 parketirane sobe, kuhinjo in pritikline. Lasten vodovod z motornim pogonom. Voda in plinska razsvetljava napeljana v vsako stanovanje. Pri hiši je 3000 qm obdelanega vrta. Hiša (ker je na zelo prometni ulici) je primerna za trgovino z mešanim blagom in gostilno ali katerosibodi podjetje. Cena zelo ugodna. Samo resni kupci dobijo pojasnila pri G. Bezenšeku, grajščinskemu oskrbniku v Ptuju (Jugoslavija). 1025

ZGUBIL se je v okolici via Rossetti pastirski pes, majhen, črn, dolge dlake. Nagrada onemu, ki ga pripelje v via Rossetti 515 1020

IŠČEM služkinjo za vsa hišna dela. Naslov takoj, plača po dogovoru. Gostilna «Ex Subietta», sv. Ana. 1021

POSTELJE od L 90 naprej, chiffoniers 220, nočne omarice 50, vzmeti, žimnice L 60. Via Fonderia 3. 1022

PISALNI STROJ «Yost» se proda. Naslov pri upravništvu. 1023

V SKLADIŠČU Via Udine 25 se dobijo spalne sobe, poročne in za eno osebo, iz masivnega trdega lesa, bukovega, jesenovega, mahagonijevega itd. Svetle, solidno delo s psiho s tremi ogledali, po brezkonkurenčnih cenah. Skladišče via Udine 25. 1024

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Pertot, via S. Francesco 15, II. 45

PLISSE'. Delo hitro in natančno, velike in majhne oblike, podviti, na pahljačo in na harmoniko. Oliva de Battisti, Via S. Sebastiano št. 4-III Trst. **Vhod pri prodaji listov.** 51

ŽABNICE, angleške ključavnice, ključi, mizarske klopi, obliči, pile, vijaki, železna volna, žeblji itd. Skladišče železnin, Via Filzi 17. 1001

UČENEC, krepak in pošten, iz boljše hiše, se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Naslov pove upravništvo. 1004

BABICA, diplomirana, sprejema noseče, govori slovensko, ljubezniva oskrba, tajnost zajamčena. Corso Garibaldi 23, I. 1018

! KDOR HOČE KAJ KUPITI KDOR HOČE KAJ PRODATI KDOR IŠČE SLUŽBE, ITD. INSERIRAJ V »EDINOSTI« !

Stara znana zlatarna

MIH. ZITRIN

Corso Vitt. Em. III. 47

kupuje in zamenjuje zlato, srebro in drage kamne po najugodnejših cenah. - Lastna delavnica za izdelovanje in popravila vseh v to stroko spadajočih del. (53)

MED. UNIV. 421

Dr. RADO SFILIGOJ

ki je vsled bolezni prekinil svoje poslovanje, je okreval in ordinira spet

v Gorici, Via Mameli 8, I.

I. Madriz - Trst

zaloga papirja, lepenke in vrečic

zastopstvo tvornic papirja

GIACOMO BOSSO V TURINU

naznanja svojim cenjenim odjemalcem, da je preselil urade in zalogo v

Via Geppa 6, telef. 34-48

PODLISTEK

JANNIE VIVANTI:

KIRKA (1)

Roman Marije Tarnovske. - Poslovenila G. B.

«In sedaj, odvzemi mi spomin, o Bog.»

I.

Zelena polja Apulije so se vrtela pred drdrajočim vlakom. Zunaj tako toplo mračno solnce je prodiralo soparno in neizprosno skozi okna ter pritiskalo z ognjeno vsiljivostjo na prašne blazine iz rudečega žameta.

Nisem videla bežanja zelene pokrajine v spomladanski lepoti; moje oči so bile uprte v zvezek, ki je bil na mojih kolenih: čist, šolski zvezek je bil to, namenjen lepopisnim poizkusom otroške roke. V enem pravokotu pokrasek, na pročelni strani pa je bil napis: «Urnik vaj»; spodaj so bili mali, beli prostorčki za vse dneve tedna: računstvo... zemljepis... zgodovina...»

Joj mene! v katero turobno šolo je neki hodila nesrečna gojenka, lastnica tega zvezka! ki je poznala toliko nežnih objemov, a je poznala tudi temno stran življenja in pozna pozna danes tudi železni odpor pregraje ječe...

Obrnila sem prvo stran in pred seboj sem videla tesno, ostro in poševno pisavo... blede vrste s svinčnikom napisane.

Zamaknila sem se v ta nesrečni rokopis kakor v deželo samih sanj.

Na vsaki strani zapiska so mi skakala nasproti ponosna slovanska imena, ime kneza, ljubimca ali pa zločinca. V vsaki vrstici se je rogala smrt, je rjovelo trpljenje. In kakor iz valov fantastičnega morja — morja krvi, morfija in šampanjca — je vstajala kakor pomlajena Venera, sanjava in presenečena: Marija Nikolajevna Tarnovska.

Priprosto in odkritosrčno je začela tako-le svoje spomine:

«Z osmimi leti so me napadle ošpice, vsled katerih sem izgubila vid. Nositi sem morala plave naočnike. Moja mati me je silno ljubila. Tudi moj oče. Tudi služinčad. Vsi so me zelo ljubili.» Glej, žalost me je obšla. Nisem mogla nadaljevati s čitanjem. Najraje bi se ustavila tu z deklico, ki jo vsi ljubijo, in ki vidi skozi plave očale svet v rožnati barvi.

O, Marija Nikolajevna, če bi tvoje oči ostale prikrite za temi temnimi očalami, kdo bi te danes prezíral in preklinjal?

Toda ko ji je bilo dvanajst let, ji je očesni zdravnik odprl oči: te mavrično zelenkaste oči z jasno, žarko punčico, ki so imele zreti v globočino tako temnega brezdna...

Berem, berem — a ne morem prenehati. Goste strani, pisane v zaporih v Benetkah, so se mi zdele najprej udarjene z nervozno močjo, tu pa tam prepletene z odločnimi izbriski, s trpkim podčrtavanjem imen in datumov.

Že na prvih straneh se odlikuje mladi, drzni osvojevalec, Vasilij Tarnovskij: ponosno lep a divji egoist z glasom «ginljivim kakor vijolončel», jasnih oči polnih luči, z dušo nasičeno s pregrehami. «Imela sem že sedemnajst let, in mislila sem, da sem resna in razsodna. Kljub temu, da so mi trdili vsi, nisem mogla verjeti, da bi bil Vasilij lahkomiseln, razuzdan in nestalen. Zaljubila sem se v njegovo lepoto in njegovo petje, in 12. aprila sem ga poročila na skrivaj v mali cerkvici v stepi... Nisem mislila, da zamore biti človek tako srečen!»

In takoj na naslednji strani najdemo strašen seznam ljubimk, ki mu jih je izsledila mlada nevesta! Po dokončanem naštevanju lepo donečih ženskih imen, ki izzvenevajo zanjo samo v trpko bolest, pripominja enostavno in priprosto: «Nisem vedela, da zamore biti človek tako nesrečen!»

... Gledé nadaljnih neskladnosti, čudnosti, vrzeli, bežen razcvit učinkujočih besed, Marija Tarnovska pozablja, da je tragična junakinja te knjige in postaja pasivna zapisovalka:

«Po večerji, končani ob eni popolnoči, je objel moj mož vnovič Boževskega. Spravila sta se. Boževskij je nato poljubil roko sestrični in meni ter naju spremljal do sanj. Medtem, ko mi je pomagal vstopiti, se zasliši pok — nekaj mi je zažvižgalo v laseh. Boževskij se je zgrudil k mojim nogam ves okrvavljen; poškropil je s krvjo moj plašč, obleko in čevlje. Sklonila sem se čezenj. Zaslišala sem moža, ki je zaklical s satanskim nasmehom: «Dobro je»... Tedaj je moj konj stisnil brzdo in je ves preplašen zbežal.»

Katera izmed nas bi bila mislila na bežečega konja ob takem trenutku, ko vidi pred seboj razbojniški umorjenega ljubimca vsega v krvi?» To je naglo bežeči, le mimoidoči literarni doživljaj, ki se naglo izgubi in prevrne v žrelu te drame.

Tu pa tam v sredini žaloigre naletiš na kako skoro smešno opombo — nepričakovana, blazna šala nas preseneti kakor klofuta klovna v tem dvoboju na življenje in smrt.

«Prejela sem v ječi sporočilo o smrti Kamarovskega. Izprosila sem si od sodnika, naj mi pošlje tolmača. Poslali so mi starčka, ki je govoril mešanico češčine in ruščine.» Oh, ta mešanica!...

V tej strašni pripovesti se prikaže vsakotoliko — kakor skozi okno mrtvašnice — nedolžni obraz otroka: Tjoka! Smehlja se ta zlatolasi dečko, ne sluteč, da ga obdajajo bledi mrtvaški obrazi. Urnih nog skaklja čez krvave mlake in steza ročice belim prsim nasproti, omadeževanim po podlih ljubimcih, na katerih pa ne pozna on drugega, ko čisto materino ljubezen...

Berem in berem. — A pisava izraža že utrujenost; roka in srce pisateljice sta utrujeni: žalostni rokopis konča nenadoma, suhoparno in nedovršeno:

«Ko bi mogla pokazati vse prelite solze, ko bi mogla opisati vse bolečine, ki sem jih prestala in pretrpela, sem prepričana, da bi našla usmiljenje. Mojemu ubogemu obstanku so odrekli vso pravico do ljubezni in do sreče. Ko bi mogli ljudje pojmiti toliko žalosti in toliko trpljenja!»

... Vlak vozi čimdalje počasneje... ustavi se. Dospela sem v Trani.

V kratkem bom videla pred seboj ženo, ki gotovo poreče kakor norveška pesnica: «In sedaj, o Bog, odvzemi mi spomin...»

Redovnica mi je rekla: «Dela na vrtu. Takoj pojdem in jo pokličem.»

Šla je.

Kmalu se vrne, a ne več sama. Tedaj je sedla na stran, krotka in pohlevna, držeč roke v naročju, trepalnice povešene.

Meni nasproti je sedela ona, ki sem jo iskala; ona, ki so se še pred kratkim pečali z njo književniki, odvetniki in zaljubljenci; žena, proti kateri se je vzdignilo vse razdražestno ženstvo: Marija Tarnovskaja — uničevalka, Furija, Erinija.